

İşlevsel olmayan bilişler ve işlemler

Çeviri: Dr. Abdurrahman Cahit ÖRENGÜL

Beck ve arkadaşlarının yaptığı etkileyici çalışmalar, bilişlerin ve bilişsel işlemlerin psikolojik bozuklukların gelişimi ve devam etmesindeki merkezi rolüne dikkat çekmiştir (Beck, 1967, 1971, 1976). Bu çalışmalar sonucunda ortaya çıkan bilişsel modele göre, bilgi işleme ve bilişlerdeki yanlışlıklar, olumsuz duygusal durumların ortaya çıkışına ve devam etmesine neden olmaktadır. Belli duygusal durumların, özgül uyum bozucu bilişlerle ilişkili olduğu düşünülür, ve duygusal durumlardaki farklılığın bu bilişsel işlemlerden kaynaklandığı öne sürülür. Dolayısıyla, kişisel yetersizlik, kayıp ve umutsuzluk ile ilgili inançlar depresyonla ilişkilendirilir. Anksiyete ile ilgili inançlar daha çok geleceğe dönük olup fiziksel veya psikolojik zarar ile tehlike korkusuyla ilişkilidir. Son olarak, haksızlık, mağdur edilme ve karşındakine düşmanca niyet atfetme ile ilgili bilişlerin de agresyonla bağlantılı olduğu düşünülmektedir.

Psikolojik bozuklukların ortaya çıkması ve sürmesinde, otomatik düşünceler, atıflar, varsayımlar ve şemalar gibi özgül bilişsel içeriklerin yanı sıra, işlevsel olmayan bilişsel işlemlerin de rolü olduğu düşünülür. İşlevsel olmayan bilişsel içeriğin çarpık ve işlevsiz bilişsel süreçler tarafından sürdürüldüğü Kabul edilirken, dikkatteki yanlışlıkların tehdit ile ilişkili uyarılara aşırı duyarlılık oluşturduğu varsayılmaktadır.

Psikolojik bozuklukların gelişiminde, bilişsel içerik ve süreçlerin merkezi bir öneme sahip olduğu düşünülmesine rağmen bunların çocuklardaki anksiyete bozuklukları ile ilişkisini inceleyen araştırmalar sınırlıdır. Mevcut çalışmaların küçük örneklemelerle yapılmış olması, hipotetik durumlar veya laboratuvar görevlerini kullanmaları ve klinik olmayan gruplarda yapılmaları bu konudaki araştırmaları sınırlayan etkenlerdir. Bu etkenler nedeniyle de, bulguların, klinik durumlara doğrudan uyarlanabilirliği şüphelidir. Ayrıca sonuçlar, her zaman tutarlı da değildir. Beklenen farklılıkların bulunduğu du-